

פרשת ויקהל (תשפ"ב)

וימלא אותו רוח אלקים בחכמה בתבונה ובדעת (ל"ה, ל"א)

יש לדקדק, דבבצלאל כתיב שמילא אותו ברוח אלקים בחכמה תבונה ודעת, ולקמן (ל"ו, א') כתיב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה ולא כתיב דעת כמו שכתב על בצלאל, ומיד אחריו (ל"ו, ב') כתיב ויקרא משה אל כל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה בלבו לא הזכיר אלא חכמה ולא כתיב תבונה ודעת. עוד יש לדקדק דכשדיבר הקרא על בצלאל ואהליאב ביחד (ל"ה, ל"ה) כתב שמילא אותם בחכמת לב, והוסיף מלאכת רקימה שלא נזכרה בבצלאל, ועוד דבתחלת פסוק ל"ה כשמדבר על בצלאל ואהליאב כתיב לעשות כל מלאכת חרש וחשב, וחשב לכאורה היינו כמו שאמר בבצלאל (ל"ה, ל"ב) ולחשב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת, אבל בסוף הפסוק, אחר שהוסיף מלאכת רקימה כתיב עוד הפעם וחשבי מחשבות.

והנה, לקמן (ל"ו, ח') כתיב ויעשו כל חכם לב בעשי במלאכה את המשכן שש משזר שני כרבים מעשה חשב עשה אותם, ובשאר כלי המשכן שעשו החכמי לב כתיב סתם ויעש, ולא כתיב חכמי לב וגם לא כתיב מעשה חשב עשה אותם. ובספורנו ביאר שהיותר חכמים שבהם עשו יריעות המשכן שהיו מעשה חושב בצורות שונות משני עבריהם, משא"כ בשאר כלי המשכן, חוץ מהארון שהיה מיוחד שבכלים שנעשה דוקא על ידי בצלאל שהיה הגדול שבכולם שיועד לצרף אותיות שמים וארץ כדאיתא במסכת ברכות (נ"ה, ב'). ולפי זה יש לפרש שהיו שלשה מדרגות באנשים שעושים מלאכת המשכן. הגדול שבכולם היה בצלאל שנתן לו הקב"ה חכמה תבונה ודעת ובזה היה יכול לבנות את הארון כמו שפירש הספורנו, ומדריגה שניה היו האנשים שנתן להם הקב"ה חכמה ותבונה והם עשו את יריעות המשכן שהן מעשה חושב, ולבסוף אותם אנשים שהיו סתם חכמי לב ועשו את שאר כלי המשכן.

ומיושב גם כן מה שכתב בבצלאל ואהליאב, דהם למדו לעושים במלאכת המשכן כמו שאמר הכתוב (ל"ה, ל"ד) ולהורות נתן בלבו הוא ואהליאב, והיריעות של המשכן היו מעשה חושב וצריך להיות חכם גדול כדי לעשותם כמו שהסביר הספורנו, ומילא את בצלאל ואהליאב בחכמת לב כדי ללמד לאנשים את מלאכת הרקימה ולכן חזר כתב וחשבי מחשבות עוד הפעם בסוף הפסוק אחר שהזכיר את מלאכת הרקימה שהיא מעשה חושב משונה ממעשה חושב שכתב בתחלת הפסוק שהוא לעשות בזהב כסף ונחושת כמו שכתב בבצלאל. ואותם אנשים שלומדים מעשה רקימה הם האנשים אשר נתן להם ה' חכמה ותבונה שמאחר שלמדו מעשה רקימה שהוא לחושבי מחשבות יש להם חכמה ותבונה, והם עשו את יריעות המשכן שהיו מעשה חושב. (ג.מ.)

פרשת ויקהל (תשפ"ב)

קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' (ל"ה, ה')

דקדקו המפרשים מפני מה אמר בתחילה תרומה לה' ואחר כך אמר תרומת ה'. ויש לומר דהכי פירוש, דבאמת צריך כל אחד לדעת שכל עושרו הוא מה' ומה שנותן צדקה לאחרים הוא מאתו יתברך כמו שאמר דוד המלך ע"ה בדברי הימים א' (כ"ט, י"ד) כי ממך הכל ומידך נתנו לך. ועל זה אמר קחו מאתכם, דאותו אדם שחושב שעושרו שלו וכשנותן הוא נותן משלו, הוא במדריגה קטנה והוי רק תרומה לה', אבל מי שיודע שאינו אלא "כל נדיב לבו יביאה", דהיינו שכל הנדיבות שלו היא רק בגדר יביאה, כי הוא רק השליח המביא מהקב"ה, אבל בעצם אינה שלו, זהו עיקר הכוונה, ועל כן נקרא תרומת ה'. (בן לאשרי)

אני לדודי